

Türklerin Savaş Sanatı

Ahmet N. Özdal

İstanbul, Timaş Yayınları, 2019, 238 Sayfa, ISBN: 978-605-08-3020-0

Özgür UYSAL*

Eser birinci basımını 2008 yılında Doruk Yayınlarından yapmıştır. 11. Ve 14. Yüzyıllar arasındaki Türk devlet ve topluluklarının sıkça yaptıkları savaşlardaki, farklı stratejileri, savaş taktiklerini ve savaşlarda kullanılan araç ve gereçleri detaylı bir şekilde ve okuyucuda merak uyandırarak, yazarın bizzat kendi çizimleri ve görsellerle desteklediği kitap, okuyucuya akıcı ve yalın bir üslupla aktarılmaya çalışılmıştır. Türklerde orduları oluşturan unsurlardan başlayarak, psikolojik savaş taktiklerine kadar Türklerin savaş stratejilerini detaylı bir şekilde incelemiştir.

Eser, Ordular ve Savaşçılar, Silahlar ve Stratejiler olmak üzere üç ana başlıkta toplanmış, alt başlıklar ile desteklenerek okuyucuya sunulmuştur. “*Ordular ve Savaşçılar*” adlı birinci bölümde yazar, orduları oluşturan unsurlar adlı bir giriş kaleme alarak okuyucunun konuya daha vakıf olmasını sağlamıştır. Okuyucuya da bir zemin hazırlamış diğer konulara öyle geçmiştir. Zira bu konuya temas etmeden metnin bütünlüğünü anlamak zor olacaktır. Müellif, Türklerin başarısını Mete Han’ın kurduğu onlu sisteme kadar götürmüş, Türkleri diğer halklardan ayıran özelliğın bu olduğunu savunmuştur. “*Onlu sistem mükemmel bir askeri disiplini sağladığı gibi, esas karakteri askeri olan Türkleri kabile çerçevesinden kurtarıp devlet*

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Tarih Bölümü Lisans Öğrencisi, uysalozgur123@gmail.com

haline getirmiştir”. Bu görüşten yola çıkarak anılan dönemdeki devletlerin nasıl teşkilatlandığını örneklerle açıklamıştır.

İlerleyen sayfalarda bir savaşçının nasıl donanması gerektiğini hangi silahları ve aletleri kullanması gerektiğini süvari ve piyade olmak üzere ikisi arasında karşılaştırma yaparak okuyucuya aktarmıştır. Ok ve yayın Türkler için neden bu kadar önemli olduğunun yanıtı aranmıştır. Avantajları ise hızlı ve çevik olmalarına bağlanmaktadır. Ayrıca ateşli silahlar öncesinde uzaktan savaş yöntemlerinin mimarları olarak okçular ayrı bir öneme sahiptirler. At, ok ve kılıç Türklerin dünya tarihindeki yerini belirgin kılan bu üç önemli şey de şüphe yok ki sadece savaşla ilgilidir. Türklerin savaş kabiliyeti ve savaş gücünü anlamak için bu bölüm çok önemlidir.

İlerleyen sayfalarda Selçukluların Gaznelilerden, Gaznelilerin Samanilerden ve Abbasilerden almış olduğu gulam sistemi üzerinde durulmuştur. Bu gulam sisteminde eğitilen savaşçıların sıradışı disiplinleri ve hükümdara bağlılıkları tartışılmıştır. Yazar, Osmanlı yeniçeriliğinin ve Memlük savaşçılarının bu gulam sisteminden etkilenecek ortaya çıktığını örneklerle ele almıştır.

Yine anlatımın devamında lojistik ve desteğin önemine vurgu yapılmıştır. Türklerin diğer halklardan üstün olmalarının bir sebebi de savaşa giderken yanlarına fazladan at almaları olarak gösterilmiştir. Yazar, böylelikle yolculuk sırasında yorulan atın diğeri ile değiştirilerek atın dinç kaldığını ve ölmemesinin gerektiğini okuyucuya vurgulamıştır. Savaşın seyrini değiştiren doğal olaylara da kitapta önemli bir yer verilmiştir. Özdal, Türk tarihindeki savaşlardaki örneklerden yararlanarak doğa olaylarının savaşa olan negatif etkilerini ele almıştır.

İkinci bölüm “*Silahlar*” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde yazar, saldırı ve savunma silahlarını iki alt başlıkta okuyucuya sunmuştur. Detaylı bir anlatımın yapıldığı bu bölümde sıkça silahlara ait özel isimler kullanılmıştır. Okuyucuda her ne kadar dikkat dağınıklığı ve metinden uzaklaşma olsa dahi kelimelerin açıklaması eser içinde yazar tarafından özenle verilmiştir. Ayrıca kullanılan çizimler ve minyatürler, kitabın görsel zenginliği için delil teşkil etmektedir. Kullanılan görseller ve yazarın kendine ait çizimleri eseri zenginleştirmiştir.

Anlatımın devamında orduda kullanılan hayvanlara yer verilmiştir. İnsan tarih boyunca hem savaştı hem savaştırdı. Hayvanlar sadece tarihin çok eski ve karanlık dönemlerinde değil, her zaman savaşa dâhil olmuşlar ve orduların vazgeçilmez unsurları olmuşlardır. Yazar at ve fil üzerinde durmuş, bu hayvanların savaşa olan etkilerini kısaca okuyucuya anlatmıştır. Özdal, daha sonra mancınık, nafta ve barutun ordu için önemini, gelişimini ve nasıl kullanıldıklarının değerlendirmesini yapmıştır. Barut her ne kadar o dönemin teknolojisi olarak görünmese de yaygın olarak kullanıldığı yazar tarafından vurgulanmıştır. Bir haçlı kronikçisi olan Jean De Joinville bulunduğu kampın geceleyin Memlük kuvvetlerince adeta bombardımana tutulduğunu tasvir ederken, atılanların gökten düşen yıldırımlara, havada uçan ejderhalara benzediğini, çıkardıkları ışıkların etrafı gündüz gibi aydınlattığını dehşet içerisinde anlatmıştır. Joinville atılan bu nesnelere şu ifadelerle anlatmaktadır; “*Önümüze düşen bu nesnelere, içerisine meyve suları konulan fiçilere*

benziyordu ve kuyruk kısımları büyük bir mızrak büyüklüğündeydi''. Kitap bize bu detaylı ve örnekleme anlatımı ile dönemin şartları hakkında çok fazla fikir vermektedir.

Yazarın kaleme aldığı son ve üçüncü bölüm olan “*Stratejiler*” adlı bölümde ilk alt başlıkta sultanların stratejilerini, Selçukluların girdiği mücadele ve savaşlardan örnekler vererek çeşitli stratejileri vurgulayarak okuyucuda strateji konusunda düşünce oluşmasını sağlamıştır. Yazar, donanma ve stratejilerden de bahsetmiş, ilk Türk denizcilerinden, donanmanın gelişiminden ve Türklerin yaptığı denizcilik fetihlerinden, bu fetihlerde kullanılan çeşitli stratejileri okuyucuya aktarmıştır. Stratejilerde coğrafyanın da çok önemli olduğunu, coğrafyanın ülkeler için avantaj veya dezavantajlar doğurabildiğini belirtmiştir. Yazar Son sayfalarda Türklerin uyguladıkları taktiklerden ve hilelerden bahsederken bu anlatıyı Bizans’a, Moğollara, Haçlılara ve diğer düşmanlara karşı savaş taktikleri olarak ayırmış, yapılan savaşlardan örnekler vererek zengin bir anlatı ortaya koymuştur.

Ahmet N. Özdal’ın “*Türklerin Savaş Sanatı*” adlı bu çalışmasında Türklerin savaşa nasıl baktıkları, savaşın öncesinde ve sonrasında önem verdikleri, savaş sırasında nasıl davranmaları gerektiğini okuyucuya akıcı bir üslupla sunarak Türk askeri tarihi literatürüne önemli bir katkı sağlamıştır.